

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВ
КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор

з науково-методичної та навчальної
роботи

О. Б. Жильцов
«_____» 2019 р.

ПРОГРАМА

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА (ПЛЕНЕР)

для студентів спеціальності 023 «Образотворче мистецтво,
декоративне мистецтво, реставрація»
освітнього рівня першого (бакалаврського)
освітньої програми 023.00.01 «Образотворче мистецтво»

Київ – 2019

Розробники: Крюкова Ганна Олексіївна, доцент кафедри образотворчого мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка; Мостовщикова Дар'я Олегівна, викладач кафедри образотворчого мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладачі: Крюкова Ганна Олексіївна, доцент кафедри образотворчого мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка; Мостовщикова Дар'я Олегівна, викладач кафедри образотворчого мистецтва Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка

Протокол № 1 від «16» січня 2019 р.

Завідувач кафедри образотворчого мистецтва О. В. Школьна

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми 023.00.01 «Образотворче мистецтво»

«___» _____ 2019 р.

Гарант освітньо-професійної програми 023.00.01 «Образотворче мистецтво» Г. В. Кузьменко

Робочу програму перевірено
«___» _____ 2019 р.

Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи А. О. Таранник

Пролонговано:

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) (_____) (ПІБ), «___» 20__ р., протокол № ___

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) (_____) (ПІБ), «___» 20__ р., протокол № ___

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) (_____) (ПІБ), «___» 20__ р., протокол № ___

На 20__/20__ н.р. _____ (підпис) (_____) (ПІБ), «___» 20__ р., протокол № ___

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ (ПЛЕНЕР)

Найменування показників	Характеристика практики за формами навчання	
	денна	заочна
Вид практики	навчальна	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів/годин	6/180	
Курс	1	
Семестр	2	-
Кількість змістовних модулів	1	-
Обсяг кредитів	6	-
Обсяг годин, в тому числі:	180	-
Аудиторні	180	-
Модульний контроль	-	-
Семестровий контроль	-	-
Самостійна робота	-	-
Форма семестрового контролю	залік	-

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ (ПЛЕНЕР)

Мета практики – набуття теоретичних знань та розвиток практичних навичок з дисциплін блоку формування фахових компетенцій, стимулювати творчу активність та ініціативу студентів.

Завдання практики:

- ознайомити з методами та прийомами олійного живопису;
- навчити студентів практичним навичкам роботи на відкритому просторі, передачі світло-повітряного середовища;
- розвиток просторової орієнтації, цілісного сприйняття природи з урахуванням загального тонового і колірної стану.
- сприяти формуванню навичок художнього відбору, вміння з різноманіття вибирати найголовніше, композиційно мислити;
- підготувати студентів до самостійної роботи, вміння самому ставити цілі і завдання і реалізовувати їх.

У результаті вивчення навчальної дисципліни відповідно до освітньо-професійної програми 023.00.01 «Образотворче мистецтво» формуються загальні та фахові компетентності:

Програмні компетентності	Код	Значення компетентності
Загальні компетентності	ЗК 1	Світоглядна: знання предметної області і розуміння специфіки професії; усвідомлення рівних можливостей з гендерних питань; здатність діяти з соціальною відповідальністю і громадянською свідомістю; здатність бути критичним та самокритичним.
	ЗК 2	Громадянська: здатність діяти на підставі етичних суджень; здатність працювати у команді; уміння мотивувати людей і досягати спільних цілей; здатність до конструктивної взаємодії з іншими людьми незалежно від їх походження та особливостей культури при вирішенні питань будь-якого рівня складності; відповідально ставитися до своїх завдань і

		обов'язків.
	ЗК 3	Комунікативна: здатність до усного та письмового спілкування рідною мовою; здатність спілкуватися другою (іноземною) мовою; здатність до фахового спілкування з непрофесіоналами в галузі візуального мистецтва та художньої творчості.
	ЗК 6	Самоосвітня: здатність до самонавчання та самоосвіти як умови професійного самозростання та самовдосконалення.
	ЗК 7	Універсальна: здатність самостійно виявляти, висувати й вирішувати проблеми, планувати та розподіляти час; здатність застосовувати знання на практиці, приймати обґрунтовані рішення; готовність адаптуватися і діяти у нових ситуаціях, виявляти і брати на себе ініціативу, підтримувати та зміцнювати дух підприємництва, об'єктивно здійснювати самооцінку та оцінювати якість роботи інших.
Фахові компетентності спеціальності (ФК)	ФК 1	Організаційна: здатність до організації та проведення творчих заходів мистецького спрямування; готовність до самостійної розробки та реалізації авторських проєктів у галузі художньої діяльності; здатність до співпраці з митцями та фахівцями інших спеціальностей в організації та виконанні оригінальних творчих проєктів у складі групи.
	ФК 2	Естетико-культурологічна: здатність до естетизації середовища та активної участі у соціокультурному житті; здатність виявляти художні знання, які відображають видову специфіку та взаємодію візуальних мистецтв; здатність до формування сучасного художньо-творчого мислення, застосування набутих знань на практиці.
	ФК 3	Особистісно-креативна: здатність до самостійного прийняття сміливих рішень, генерування нових оригінальних ідей для досягнення творчих цілей; здатність до самокритики задля бажання досягти успіху.
	ФК 4	Художньо-творча: здатність до самовираження у галузі: станкового живопису, вільної, друкованої та комп'ютерної графіки, художньої кераміки, текстилю.
	ФК 6	Практична: здатність застосовувати здобуті знання на практиці, розв'язувати складні задачі в галузі виставкової, галерейної, мистецької, викладацької діяльності

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА НАВЧАЛЬНОЮ ПРАКТИКОЮ (ПЛЕНЕР)

У результаті проходження практики студент повинен:

- вміти працювати на відкритому просторі, здійснювати збір матеріалу для майбутніх робіт, виконувати закінчені пленерні роботи, працювати різними матеріалами і техніками.
- знати методи ведення роботи в процесі написання художнього твору;
- пізнати техніку й технологію роботи олійними фарбами;
- знати історію становлення і розвитку пленерного мистецтва.

виконати:

- серію натюрмортів в пейзажі (вид зверху; квіти; з відображення у дзеркалі).
- натюрморт м'якими графічними матеріалами;
- підготувати звітну документацію.

Програмні результати навчання:

Код	Значення програмного результату
ПРН 1	Здатність діяти в соціумі з урахуванням світоглядних орієнтирів інших членів суспільства, організувати самостійне навчання і працю.
ПРН 2	Здатність усвідомлювати власну причетність до традицій і цінностей національної культури, спрямовувати власну творчість на актуальні проблеми соціуму, дотримуватися етичних принципів у професійній діяльності.
ПРН 3	Володіння методами міжособистісних комунікацій, дотримуючись норм толерантності. Здатність до творчого та професійно-ділового спілкування із застосуванням фахової термінології.
ПРН 6	Здатність до навчання та самостійної науково-дослідної діяльності
ПРН 9	Уміння використовувати характерні особливості художньо-образної мови різних видів та жанрів візуального мистецтва, розуміння зв'язків образотворчого мистецтва з іншими видами мистецтва, природним і культурним середовищем життєдіяльності людини.
ПРН 10	Уміння генерувати та втілювати нові оригінальні ідеї для досягнення творчих цілей. Готовність підвищити рівень власних професійних компетентностей, вивчати досвід роботи провідних зарубіжних та українських митців.
ПРН 13	Здатність розвивати в собі задатки керівника у співпраці з членами творчого колективу, спрямовувати діяльність команди на виконання поставлених завдань, досягнення задуму та мети мистецького проекту.
ПРН 14	Готовність реалізовувати на практиці власну концепцію творчого проекту, спираючись на передовий досвід вітчизняних і зарубіжних митців, здатність застосовувати набуті теоретичні та практичні знання і навички.
ПРН 15	Володіння фаховою термінологією, методами та прийомами професійної діяльності, здатність відповідати за результати своєї праці.
ПРН 17	Здатність взаємодіяти з оточуючим соціальним середовищем, будувати партнерські стосунки на засадах толерантності, взаємоповаги та співтворчості.

4. СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ (ПЛЕНЕР)

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					Самостійна
		Аудиторна					
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль I. Ознайомлення з технікою олійного живопису							
Установча конференція	2	2					
Тема 1. Натюрморт в пейзажі	20			20			
Тема 2. Натюрморт в пейзажі (вид зверху)	20			20			
Тема 3. Рисунок натюрморту в пейзажі м'якими матеріалами	18			18			
Тема 4. Натюрморт з фруктами та живими квітами	20			20			
Тема 5. Натюрморт з бузком	18			18			
Тема 6. Білий натюрморт на передачу нюансів кольору	28			28			
Тема 7. Етюди пейзажів та їх елементів (дерев, кущів, квітів)	16			16			
Тема 8. Натюрморт в пейзажі з відображенням у дзеркалі	36			36			
Звітна конференція	2	2					
<i>Модульний контроль</i>							
Разом							
<i>Підготовка та проходження контрольних заходів</i>							
Усього	180	4		176			

5. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ (ПЛЕНЕР)

Змістовий модуль I.

Ознайомлення з технікою олійного живопису

Установча конференція (2 год.)

- Опис навчальної практики (плерер). Місце і час проведення.
- Ознайомлення з програмою навчальної практики (плерер). Завдання практики, матеріали, інструменти.
- Ознайомлення з системою розрахунку рейтингових балів.
- Систематизація та поглиблення основних теоретичних положень з дисциплін, знання яких необхідне для виконання на належному рівні завдань практики.
- Засвоєння необхідності поетапної роботи над етюдом, вибір техніки і художніх матеріалів для роботи на плерері.
- Ознайомлення з особливостями роботи на великих та малих форматах, з правилами застосування різних художніх матеріалів.

Тема 1. Натюрморт в пейзажі (20 год.)

Розмір: 50x60 см.

Матеріали: полотно або картон, олія.

Кількість: 1 шт.

Знайомство з технікою олійного живопису. Зображення тематичного натюрморту на просторовому тлі при сонячному освітленні. Передача колірного і тонового контрасту, пошук основних колірних мас.

До особливостей сонячного освітлення слід віднести чітко виражену холодність власних і падаючих тіней, завдяки відбитому кольору неба. Разом з тим, уважно придивившись, ми відзначимо, що ці ділянки зображення позбавлені однорідності холодного забарвлення: в них неодмінно простежуються теплі рефлекси від навколишніх предметів. Розбір таких відтінків-сплесків, що виникають в результаті складного впливу на забарвлення предмета освітлення і рефлексів від оточення, що створюють особливу, притаманну лише живопису на повітрі легкість, прозорість, і становить одну з головних завдань живопису на пленері.

Умови роботи на пленері відмінні від умов занять в майстерні. Звичне кімнатне освітлення, при якому натура має більш-менш постійне освітлення, поступається місцем абсолютно новим, незвичайних умов.

У майстерні, як правило, освітлення одностороннє, на повітрі світло розсіяне, що створює активну світлову середу, де колір збагачується масою живих і рухомих рефлексів. В результаті великої кількості світла тіньові частини предметів і падаючі тіні сприймаються також колірно і прозоро, що додає особливу привабливість. Крім того, різноманітні стани освітлення – сонячний, похмурий, вечірній – створюють надзвичайно багаті можливості для вивчення колірних відносин та колориту.

Тема 2. Натюрморт в пейзажі (вид зверху) (20 год.)

Розмір: 50x60 см.

Матеріали: полотно або картон, олія.

Кількість: 1 шт.

Натюрморт в тіні, вид зверху.

Живопис на відкритому повітрі пов'язаний зі станом погоди і часом дня, коли пишеться натюрморт. Залежно від цих умов змінюється і колористичний лад етюдів. У сонячний день, як вже писалося, живопис контрастний, з різкими тінями, в похмурий день або в тіні, навпаки, форма предметів стає пом'якшеною, світлотінь м'якою, розсіяною, колір насиченим.

Особливістю постановки в тіні або в похмурий день, коли сонце закрите хмарами, є те, що загальний колірний тон набуває холоднуватий сріблястий відтінок, який залежить головним чином від забарвлення неба і навколишніх предметів. Зокрема, якщо натюрморт поставлений в тіні зелені кущів, він приймає на себе два визначальні весь колірний лад натюрморту відтінку: колір неба і колір зелені.

Тема 3. Рисунок натюрморту в пейзажі м'якими матеріалами (18 год.)

Розмір: А1.

Матеріали: вугілля, сангіна, соус, папір.

Кількість: 1 шт.

Обговорюється послідовність виконання роботи. Компонування в листі. Конструктивний зв'язок окремих частин і деталей. Пропорції. Постановка предметів на площину. Моделювання світлотінню і тоном. Деталі. Фактура. Узагальнення. Завершеність.

Робота м'якими матеріалами дає можливість легше узагальнити рисунок, виділити головне і досить швидко домогтися гарного результату. Широка лінія, проведена вугіллям, оксамитовість сепії, прийоми розтушовок і штриха, передають нескінченне різноманіття глибоких відтінків і дають неповторну якість фактури.

Тема 4. Натюрморт з фруктами та живими квітами (20 год.)

Розмір: 50x60 см.

Матеріали: полотно або картон, олія.

Кількість: 1 шт.

Подібні постановки цікаві, насамперед, багатством складних рефлексів, що їх віддзеркалюють предмети на відкритому повітрі; звичайна біла тканина виявляє тоді захоплююче розмаїття відтінків. Вартим уваги моментом у розвитку натюрморту є звернення до народних, етнічних мотивів. В епоху масового виробництва предметів щоденного вжитку виробни майстрів – полив'яні глеки, вишиті рушники, розписні тарелі, куманці тощо зберігають спокусливе багатство та індивідуальну неповторність кольорового декору і обрисів. Якщо квіти, чайний посуд та кераміка набули у вітчизняному натюрморті широкого використання, то традиційні композиції з овочів та фруктів – явище менш розповсюджене. Значна частина представлених творів є якісними зразками реалістичного натюрморту, виконаного у вільній живописній манері.

Завданням студентів є правдиве живописне зображення фруктів та квітів на пленері. Робота на свіжому повітрі провокує студентів до формування вмінь передавати настрої зображуваного натюрморту, світлотінь, колір.

Послідовність виконання:

- 1) композиційне розміщення зображення всієї групи та окремих предметів на площині аркуша;
- 2) лінійно-конструктивне вирішення форми з урахуванням їх пропорцій, руху і просторового розташування;
- 3) визначення загального колірному тону; передача загальних великих тонових і колірних відносин, пропорційних натурі;
- 4) моделювання об'ємної форми предметів, виявлення градацій світлотіні і їх живописна проробка з урахуванням повітряної перспективи;
- 5) узагальнюючий етап роботи; виявлення головного і другорядного в колірній гармонії роботи; підпорядкування всіх частин зображення цілому.

Тема 5. Натюрморт з бузком (18 год.)

Розмір: 50x60 см.

Матеріали: полотно або картон, олія.

Кількість: 1 шт.

Завдання студентів передати характер зображених квітів, основні маси. Прослідкувати та відтворити гру світло-тіні та тепло-холодних відтінків. Написання квітів допоможе краще опанувати техніку олійного живопису.

Тема 6. Білий натюрморт на передачу нюансів кольору (28 год.)

Розмір: 60x80 см.

Матеріали: полотно, олія.

Кількість: 1 шт.

Виконання даного завдання ознайомить студентів з написанням предметів в зближених відтінках при сонячному освітленні. Натюрморт з глянцевиими білими предметами (чайник, ваза, чашка та ін.) закріпить вміння зображувати гляцеві предмети, одночасно з цим ускладненням буде те, що натюрморт представлений в обмеженій кольоровій гаммі (відтінки білого) при сонячному мінливому освітленні. Необхідно звернути увагу на рефлекси, передачу тепло-холодності та загальний колорит роботи.

Тема 7. Етюди пейзажів та їх елементів (дерев, кущів, квітів) (16 год.)

Розмір: 30x40 см.

Матеріали: полотно або картон, олія.

Кількість: 2 шт.

Етюди нескладних мотивів пейзажу. Визначення пропорційного співвідношення мас: земля-небо, вибір формату, передача простору, тональних співвідношень.

Треба зрозуміти, що в живописі назва кольору далеко не визначає характер його відтінку. На палітрі всього п'ять-шість зелених фарб, а в натурі безліч відтінків зеленого, кожне дерево, кожен кущ мають свій особливий відтінок. Крім того, колір освітлення, повітряне середовище, всілякі кольорові рефлекси – від неба, від сусідніх предметів, від землі – надають листю кожен раз особливого відтінку.

Зелена маса крони зверху несе на собі рефлекси кольору неба. Тіні бувають теплішими, якщо освітлена частина має холодний зеленувато-сріблястий відтінок. Листя, просвічене променем сонця, буквально «горить». Блакитне повітря пом'якшує всі відтінки. Яскраво-зелені і жовті фарби палітри є різкими і далекими від кольору рослинності, яким ми його бачимо в навколишньому середовищі. Яскравими, а тим більше незмішаними фарбами зловживати не можна. Треба шукати суміші більш тонкі і м'які за кольором. Але і більше двох-трьох фарб, не рахуючи білил, змішувати не слід, бо вийде брудний відтінок, далекий від чистих тонів природи. Рецептів сумішей дати не можна, так як в природі все вкрай мінливо. Необхідно, щоб з самого початку ви вчилися працювати на палітрі, робити на ній суміші різних фарб в пошуках належного відтінку, вчилися б читати в натурі з яких фарб можна

скласти даний колір. Дуже помітна різниця по кольору між віддаленими і близькими до предметами, так як глибина простору і повітря впливають на колір.

Тема 8. Натюрморт в пейзажі з відображенням у дзеркалі (36 год.)

Розмір: 60x80 см.

Матеріали: полотно, олія.

Кількість: 1 шт.

Складність полягає не лише в природних рефlekсах але й у відображенні натюрморту в дзеркалі. При постановці в декількох дзеркалах перед студентами постає завдання в декілька разів складніше, адже натюрморт відображається та захоплює інші частини пейзажу. Це буде цікавим досвідом при зображенні натюрморту на пленері.

ЗВІТНА КОНФЕРЕНЦІЯ (ПЕРЕГЛЯД) (2 год.)

Навчальна практика завершується підсумковим переглядом, обговоренням і оцінкою практичних робіт, виконаних за програмою курсу відбором малюнків, ескізів для методичного фонду та звітної виставки.

МІСЦЕ І ЧАС ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ (ПЛЕНЕР)

Місце проведення практики – м. Київ, Інститут мистецтв. Проведення практики спрямовано на ознайомлення студентів з технікою олійного живопису. Пленерна практика спрямована на отримання професійних знань та набуття практичних навичок, формування базових компетентностей, необхідних студентам в їх майбутній професійній діяльності в якості художника.

6. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Види діяльності	Максимальна кількість балів	Одиниць	Всього
Тема 1. Натюрморт в пейзажі	10	1	10
Тема 2. Натюрморт в пейзажі (вид зверху)	10	1	10
Тема 3. Рисунок натюрморту в пейзажі м'якими матеріалами	10	1	10
Тема 4. Натюрморт з фруктами та живими квітами	10	1	10
Тема 5. Натюрморт з бузком	10	1	10
Тема 6. Білий натюрморт на передачу нюансів кольору	15	1	15
Тема 7. Етюди пейзажів та їх елементів (дерев, кущів, квітів)	10	1	10
Тема 8. Натюрморт в пейзажі з відображенням у дзеркалі	25	1	25
Підсумковий рейтинговий бал:			100

Критерії оцінювання рівня виконання завдань:

1. Оригінальність композиції;
2. Композиційна рівновага;
3. Повнота обсягу виконання;
4. Якість виконання;
5. Виявлення творчого підходу.

6.2. *Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.*

У 2 семестрі семестровий контроль з навчальної практики (пленеру) проводиться у формі підсумкового модульного контролю (заліку), який виставляється, як сума балів за всі форми роботи протягом практики.

6.3. *Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю.*

Семестровий контроль навчальної діяльності студента з навчальної практики (пленер) проводиться у вигляді обов'язкового перегляду творчих практичних робіт, виконаних студентом у процесі навчальної діяльності протягом практики.

6.4. *Шкала відповідності оцінок*

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

7. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основна:

1. Прокофьев Н.И. Живопись. Техника живописи и технология живописных материалов: учеб. Пособие для студентов вузов, обучающихся по спец. «Изобразительное искусство» / Н.И. Прокофьев. – М.: Гуманитар. Изд. центр ВЛАДОС, 2010. – 158 с.: ил., табл. – (Учебное пособие для вузов). (Наявний в бібліотеці Університету в 6-ти примірниках).
2. Сандомирский С. Начала теории живописи. – Электронный ресурс. – Режим доступа: http://samlib.ru/s/sandomirskij_s/nachala-teorii-zhivopisi.shtml
3. Техніка і технологія олійного живопису: навч. посіб. / Уклад. Е.В.Белкіна, О.І.Конопко. – К. : Київський ун-т імені Бориса Грінченка. 2010. – 92 с. (Наявний в бібліотеці Університету в 15-ти примірниках).
4. Грегори Н. Живопись маслом / Н. Грегори [Посібник].- М.: Изд. Центр «Кристина-новый век», 2005. – 51 (Наявний в електронному репозиторії Університету за посиланням: <http://elib.kubg.edu.ua/1139/>)
5. Панксенов Г.И. Живопись. Форма, цвет, изображение: учебное пособие для студентов худ. учебных заведений / Г.И.Панксенов, – 2-е изд., стер.- М. :

Издательский центр «Академия», 2008, – 144 с. – [40] с. цв. ил.: ил. (Наявний в бібліотеці Університету в 6-ти примірниках).

Додаткова:

1. Жердзицький В. Особливості художнього сприйняття живопису/ Жердзицький В.//Дизайн-освіта- 2008. – Х.: ХДАДМ, 2008. – 168 с.
2. Волков Н. Цвет в живописи. – Электронный ресурс. – Режим доступа: <http://www.bibliotekar.ru/cvet-zhivopisi/1.htm>
3. Сокольникова Н. М. Основы живописи. – М.: «Московскиеучебники», 1998. – 80 с.
4. Жабинский В. Рисунок: Учебное пособие / В.Жабинский, А. Винтова. – М.: НИЦ ИНФРА-М, 2014. – 256 с.
5. Ковалев В. Золотое сечение в живописи/Ф. Ковалев. – К.: Выща школа, 1989. – 144 с.
6. Смит С. Полный курс рисунка и живописи/С. Смит, П. Монахен. – М.: ДжИ Фабби Эдишинз, 2007. – 34 с., ил.